Az egyetemi és főiskolai kultúrmunka eredményei és feladatai

Ha valaki figyelemmel kísérte az egyetemen folyó kultúrmunkát, sok olyan apró jelet vehetett észre, ami azt mutatja, hogy jó irányú változások tapasztalhatók az elmult évhez viszonyítva ebben a munkában. Ez a javulás megmutatkozik bizonyos formai és tartalmi változásokban. A formai javulás a rendezvények jobb előkészítésében, a pontosabb szervezésben jelentkezik. A tartalmi pedig abban, hogy a kultúrcsoportok igényesebbek az előadott darabokkal szemben. Az egyes egyetemeken, így az Állam- és Jogtudományi Karon, a Pedagóguai Főiskolán, létrehoztak állandó színjátszó csoportokat, amelyek már az eddigiek folyamán is szép eredményeket értek el.

De a javulás megmutatkozik a diákklub életében is, ahol az elmult hónapokban sok sikerült, jól szervezett és tartalmilag megfelelő műsoros esten vehettünk részt.

Természetesen ezek a felsorolt kezdeti változások korántsem jelentik, hogy a kultúrmunka a legnagyobb rendben megy. Sok olyan probléma van, amely kijavításra, illetve megoldásra vár.

Véleményem szerint a DISZ-vezetők közül sokan nem látják, vagy nem egészen értik meg a kultúrmunka

nevelő szerepét, abban az oktató és nevelő munkában, amely az egyetemi és főiskolai ifjúság között folyik.

Mellőzik a kultúrmunkát s abban csak »hétvégi táncot«, esetleg egy-két »unalmas« előadást látnak. Pedig a kultúra terjesztése, ebben a munkában való részvétel egyik legnemesebb feladata egyetemi ifjúságunknak. Ezen keresztül lehet »szórakozva tanulni és tanítani«. Azok az ismeretterjesztő előadások, amelyek valóban érdekesek, színesek és az ifjúság érdeklődési körének megfelelnek,

mindig adnak valami új ismeretet a hallgatóságnak s szélesítik látókörét.

Ezeknek az előadásoknak a formája szabadabb, eltér a megszokott egyetemi és főiskolai előadásokétól. De szórakoztató is, változatos s olyan kérdések kerülnek előadásra, amelyeket a hallgatók javasolnak. Tehát ilyen előadások rendezése oktatási és nevelési szempontból hasznos és szükséges.

A kultúrmunka másik nevelési feladata a helyes

kollektív szellem

kialakításának az elősegítése. Sok DISZ-vezető panaszkodik az utóbbi időben, hogy mi van a mi ifjúságunkkal, semmi forradalmi lendület, semmi elevenség nincs benne. Sóhajtoznak, mint az öregek, emlegetve a »régi jó 1948-as időket — amikor az ifjúság még eleven volt, komoly feladatokat oldott meg«. De miért tudtuk 1946—48-ban jobban megmozgatni az ifjúságot?. Miért tudtunk olyan lelkes, erőt sugárzó tüntetéseket szervezni?

Véleményem szerint elsősorban azért, mert ezeknek a feladatoknak a megoldása közben az ifjúságban kialakult a helyes kollektív szellem.

Talán most nincsenek megoldásra váró szép és nehéz feladatok? Hogyne volnának. Ezt tudja minden DISZ-vezető, csak azt nem tudja, hogy milyen eszközzel oldja meg ezeket a feladatokat az ifjúság.

Az egyik ilyen módszer, eszköz a kultúrmunka.

Megint csak »régi példára« hivatkozom, a falujárásra. Tudjuk, hogy azok a fiatalok, akik ezekben a csoportokban résztvettek — természetesen leszámítva a falujárás árnyoldalait — összeforrtak, jó kollektív szellem alakult ki közöttük, s ezekre a fiatalokra mindig lehetett számítani az egyes feladatok megoldásakor. Adjunk ennek a régi módszernek új formát, új tartalmat.

Járjanak el az egyetemi és főiskolai fiatalok kultúrcsoportjai üzemekbe, más egyetemekre közös műsoros esteket tartani.

Ha ezeket a kultúrcsoportokat — s úgy gondolom, hogy ezeket nevezhetnénk a makarenkói »primérközösségnek« — kialakítottuk s fokozatosan minél több fiatalt vonunk be ezekbe, a kultúrmunka hozzájárul a helyes kollektív szellem kialakításához, amely egyik elsődleges feltétele a helyes és eredményes DISZ-munka végzésének. De ez csak az egyik példa.

Rendezzenek az egyes szakok közös összejöveteleket, film-, színház-ankétokat. Rendezzenek továbbá közös kirándulásokat, múzeum- és képtárlátogatásokat, amelyek a fent említett cél megvalósításának egyes eszközei.

Következő feladatként említhetnénk meg a professzorok, a nevelői kar és az ifjúság közötti kapcsolat kiszélesítését, amelyet a kultúrmunka segítségével jól megoldhatunk. Kultúrmegmozdulásainkra, rendezvényeinkre hívjuk meg előadóinkat, tanárainkat. Tájékoztassuk őket az ifjúság problémáiról, kérjünk tőlük tanácsot, hisz munkájuk alatt sok olyan problémával találkoztak, amelyeket az ifjúságnak kell megoldani s ezeknek a megoldásában nekünk segítségünkre lehetnek. Végül javítsuk meg az egyes kulturális rendezvények előkészítését, megszervezését. A karok tekintsék feladatuknak, hogy az egyetemi és főiskolai kultúrmunka központjában

— a diákklubban — tartalmas, színvonalas műsorokat adjanak s ezeket az összejöveteleket jól készítsék elő a klub vezetőségével együttesen.

Természetesen lehetne még sok olyan formát, módszert mondani, amelyek a kultúrmunka megjavításához hozzájárulnak. Itt csak egy-két eszközre utaltam, amelyek a kultúrmunka feladataira vonatkoznak. A kari kultúrosok legyenek leleményesek és egyetemüknek, főiskolájuknak a körülményeit és lehetőségeit figyelembevéve végezzék a kultúrmunkát.

Fehér István
EDB. kulturosa

A mi könyvtárunk?

Teljes egészében egyetértek N. P.-nek a Szegedi Egyetem előző számában közzétett fejtegetésével. A könyvkiadás „nehézségei" nemcsak az irodalom terén állnak fenn, hanem a szakirodalmak vonatkozásában is uralkodnak.

Vizsgáljunk csak meg egy-két esetet. Ezt megelőzőleg azonban én is szeretném szóvátenni a Könyvtár egyes dolgozói részéről tanúsított nem éppen udvarias magatartást. Tavaly január 8-án kikértem egy grafológiai könyvet. Mikor felküldték, tudtomra adták, hogy ezt én nem kaphatom meg. Mivel nagyon kértem, az elvtársnő bevitte a könyvet a főnökéhez. Én követtem, de az ajtóban visszamaradtam. A következő hangok szűrődtek ki tisztán: „Ki ez? Kinek kell ez? Szó sem lehet róla!" — Ezután hangját halkabbra fogta, miután tudatta vele az elvtársnő, hogy én az ajtóban várakozom. Rövidre fogva: tudtomra adták, hogy csak akkor kapom meg a könyvet, ha a Tanulmányi Osztály egy „cetlit" ad, mely igazolja, hogy nekem e könyv kiadása indokolt és valóban tanulmányaim elősegítése szempontjából fontos. Ha a T. O. is ennyire vaskalapos lett volna, a könyvhöz hozzá sem jutok, *mert vajjon a grafológia mennyiben segíti elő a polgári jogi, vagy római jogi tanulmányaimat?*

Ki vesz ki ilyen vonatkozású könyvet, ha nem az, aki ezirán érdeklődik, illetve foglalkozik vele. Ugyanígy nem kaptam meg (a közelmultban) Kretschmer, dr. Salgó és mások könyveit. (Az utóbb említett író műve „több mint egy éve egy professzor elvtársnál van már" volt a válasz.) „Vajjon minek ilyen könyvek egy jogásznak?"

De egy-két év mulva abból a jogászból bíró, ügyészi vagy rendőri nyomozó lesz, akinek bűncselekményeket kell felderítenie, bűnösökkel kell foglalkoznia, írásokból, nyomokból (testi sértésekből) fel kell ismernie a bűntett elkövetőjét, meg kell állapítania személyét. Meg kell ismernie az embert.

De még, ha egészen „szakmától" elütő dologról van is szó, miért nem kaphatja meg az olvasó a kért könyvet? Ismerünk orvos költőket is. (Cronin) Jogászok nem folytattak írói tevékenységet soha? (Mikszáth) Sőt kiemelkedő alakokká váltak. E felsorolásnak végére sem lehetne jutni. Nem visszautasítani, hanem segíteni kell.

„Ha az elvtárs egyetemi tanár, előadó, vagy dolgozó lenne, minden könyvet kiadnánk". Még minősítésre is alkalmatlan e válasz. És addig? Hányból lesz egyetemi dolgozó? A többi pedig? — *Itt a tudomány vára, amelyet be kellene vennünk, de mondjuk azt, hogy a hős várvédők nem engedik? Ez nem actus heroicus! Nekik kellene éppen a kaput kinyitniuk és velünk szövetkezniök.*

Ajánlom a Könyvtár figyelmébe a Magyar Nemzet november 28-i számát. Olvassák csak el, miről van ott szó. „...önálló gondolkodású, tudományosan jól felkészült szakemberekké akarnak válni az ifjak". És magasfokú általános műveltségre is szert akarnak tenni, — toldom meg én is. „És ez olyan tiszteletreméltó erény — folytatja a cikk, — amire nem elég felfigyelni, — tenni is kell érdekében". Valóban mellettünk szól, (mert azt hiszem, a szegedi egyetemisták sem „kevesebbek", mint a debreceniek). Bán Imre, magyar irodalom professzora ezt mondja: „Nem kell félni az ifjúság követelésétől! Hosszú tanári tapasztalatom alapján állítom, hogy nem lazaság, hanem hatalmas kultúrszomj van emögött".

Nem lehet „adagolni", azaz csak azt adni, ami szükséges és előírt az ifjúság számára. Hova vezet ez? „Tudományos mamelukok" termelésére, ahogy Kovács elvtárs, a debreceni egyetem aspiránsa mondta.

Hogyan tartja szem előtt a Könyvtár a KV határozatát? „...egyetemeinken elméletileg jól megalapozott, sokoldalú és magasszínvonalú szakképzést kell megvalósítani... A hallgatókat fokozott önállóságra, az új iránti érdeklődésre, kezdeményezésre, a tudományos munka módszereinek elsajátítására kell nevelni..." (Társadalmi Szemle januári szám).

RECHNITZER HUBERT
III. joghallgató és még 31 aláírás

A SZERKESZTŐSÉG MEGJEGYZÉSE

N. P. és Rechnitzer Hubert egyetemi hallgatók vitalevelére az Egyetemi Könyvtár válaszát a következő számban közöljük.

Mi történik a világ egyetemein?

A „Times" közli: *Venezuelában 1952-ben diáktüntetések miatt a caracas-i központi egyetemet bezárták.* Ennek következtében négyezer diák kényszerült abbahagyni egyetemi tanulmányait, vagy — amennyiben módjában volt — külföldön folytatni.

1953-ban a diákok újabb nyomására megnyitották az egyetem kapuit, *de most már csak évi 300 dollár tandíjért tanulhatnak a diákok a caracasi egyetemen.*

*

A „New-York Herald Tribune" című lap közli M. G. Kerr amerikai újságíró cikkét koreai benyomásairól:

Korea a tragikus romlás és pusztulás hazája.

6 millió állampolgárnak nincs lakása.

A háború után 300 ezer özvegy maradt,

80 ezer gyermek árva lett.

A háború alatt Korea többet vesztett, mint az USA az összes háborúk alatt együttvéve.

Délkoreai tanítók így nyilatkoznak:

Mi mindent nélkülözünk általában. A délkoreai iskolák a legelemibb felszerelésektől is meg vannak fosztva. A háború 3 éve alatt *teljesen* elpusztították az iskolákat. A középiskolák 83 százalékát is a szülői munkaközösségek tartják anyagilag működésben!! A délkoreai hadsereg katonáinak 30 százaléka írástudatlan, vallja be végül Kerr.

*

„A világ egyetemi ifjúságának hírei" című folyóirat közli: „Az algiri közoktatás komoly válságban szenved."

A lakosság 9 millió. Ebből 8 millió tősgyökeres muzulmán és 1 millió európai.

A 8 milliós őslakosságból 1 millió 700 ezer iskolaköteles gyermek. Ebből csak 2200 járhat iskolába. A többiek semminemű képzésben vagy oktatásban nem vesznek részt.

Az iskolákban az osztályok létszáma 50 főn felül van. Az oktatószemélyzet oly kicsi létszámú, hogy az elemi oktatás napi háromszori foglalkozással oldható meg úgy, hogy a tanító kilenc órát dolgozik és három turnusban cserélődnek a gyerekek.

A helyzet a középiskolákban sem jobb.

Az egész Algirban hat technikum van működésben — ezek közül csak egy oszthat ki állami diplomát!!! *Ami a felsőoktatást illeti — szintén tarthatatlan állapotok uralkodnak. Összesen 5300 egyetemi hallgató van, ezek közül csak 500 muzulmán!!*

Ács Laci válaszúton

— VII. —

Ettől a naptól fogva Julika állandó rettegésben élt. Egyetlen vigasza Misike volt. Munkaideje után sebesen kapkodta magára a holmiját, hegyire-hátára dobálta kézitáskájába a tükröt, fésűt, ruzst, miegymást s már szaladt is. Útközben csokoládét vásárolt s türelmetlenkedett, ha nem szolgálták ki azonnal. Kifulladva érkezett a bölcsődébe. Csak akkor derült mosolyra pirosra gyúlt arca, mikor már feléje tipegett az előszobán át Misike.

— Édes kicsim — sikkantott fel ilyenkor, s olyan szenvedélyesen kapta karjába, ölelte zakatoló szívére fiacskáját, az aggodalom olyan észrevehetően torzította el kedves vonásait, ha Misike aznapi hogylétéről kérdezősködött, hogy a gondozónő — egy gömbölyű, barna fiatalasszony — meg sem merte mondani a bajt, ha volt.

Laci az iskolából csak késő este jött haza. Julikának módjában volt felszabadultan, nagy vidámsággal eljátszadozni órák hosszat a kis szattyáncipős, imbolygójárású csöppséggel. Ilyenkor mindenről megfeledkezett. A kétségbeejtő gondolatok, a kaland Lenkééknél, amely miatt folytonos szégyenkezéssel állt az emberek előtt, csak akkor kerítették hatalmukba, mikor Misike már aludt.

Szembeült vele a kiságy mellett s nézte a pufók arcocskát, Misike apró szusszanásaitól remegő virágos takarót. S a kis ágyacska — úgy látta — lassan távolodott. Szürkült a kép szeme előtt, s végül zavaros, vizenyős ködbe veszett. A gomolygó szürkeségből saját magát látta kilépni, karján Lacival s távolabbról boldogan mosolygott rájuk Senk néni, a suszter töpörödött kis felesége, Julika szempillái lecsukódtak, s egy-egy gyöngyszem pergett a kezefejére.

Mikor ismét maga elé nézett, egy erkélyen állt Lacival és önfeledten dalolt az úttörő-zenekar csilingelő, ütemes pikula-hangjainak zenéjére, s Laci csendes, de határozott basszusát is hallotta.

De ezek a képek csak egy-egy pillanatra feledtették vele a részeg Lenke piros szemét, amint kékesszürke fütös és fojtó félhomályból ráparázslott. Lenkéék szobájában látta magát táncolni a „doktorkám"-mal. Az induló friss, tisztacsengésű dallamát bénító, ernyesztő tangó melódia váltotta fel, s úgy hatott rá, hogy minden erejét latbavetve sem tudott Lajos nedves karjából szabadulni. Látta magát a férfivel viaskodni, s kócosan bukdácsolni egy ismeretlen utcán. Rémülten takarta el szemét remegő kezével. Meggörnyedt, összezsugorodott alakját hangtalanul rázta a zokogás.

Ha megcsendesedett, kétségbeesett panaszok fakadtak forró ajkáról.

— Miért történt mindez? Miért nem hallgattam Lacira? Tudom, ó most már tudom, hogy jót akart. Hiszen olyan kedves, olyan jó. Csak én, csak én voltam a rossz. Hiába beszélt nekem. Ő tudta, hogy mi lesz ennek a vége, Ő okos, én meg nagyon buta vagyok. Biztosan tudja, hogy mi történt. De nem szól, mert ő olyan jó. Ma is törődne velem, de belefásult és már kerül... Mi lesz velünk! Mi lesz Misikével! Ha megnő, hogy állok elébe. Ő is tanulni fog... biztosan olyan okos ember lesz, mint Laci. Dehát engem nem érdekel semmi. Az önbírálat keserű hangjai elhatározásokat szültek benne. Szíve teljes őszinteségével fogadkozott. — De engem is érdekelhet még valami, s ezt a valamit meg kell találnom. Én is jó, okos és boldog akarok lenni. Én szeretem, nagyon szeretem mindkettőjüket. El kell mondanom mindent. Laci meg fog bocsátani. — S a remény elhessegette a kilátástalanságot. — Megint szeretni fogjuk egymást... Ó, de jó lesz. Laci elvégzi a gimnáziumot, ismét együtt járunk mindenhova és Misike is velünk jön.

Lassan megnyugodott, csendesen és erejehagyottan lefeküdt. Mire Laci hazajött már arról álmodott, amit a valóságban el nem érhetett.

Lacinak csak a hét négy napján volt órája az iskolában. A többi napokon, Marikával való találkozása előtt, otthon tanulgatott munka után. Mostanában már nehezére esett csak a vasárnapot is otthon töltenie. A könyvek fölé hajolva sokszor elkanyarodtak gondolatai Marikához, úgy érezte, hogy a szobában matató Julika belelát a szívébe. Egy idő óta észrevehetően meg is változott a felesége. Nem olyan flegma, nem megy sehova, s az otthoni munkákkal is egyre jobban elkészül. Ha csak teheti, vacsorát főz, s a kedvenc ételeit teszi elé. Régebben megdícsérte volna, megölelte megcsókolta kis feleségét ez apró figyelmességekért, de most valahogy nem képes rá. Rámosolyog, de mindig érzi, hogy hamisan, kényszeredetten s ilyenkor aztán zavartan kanja el tekintetét. Az a csók most is ott ég ajkán s nem engedi oda Julikát. Pedig szereti őt, de nem tudja felejteni a másikat. Igy hát, csak akkor megy haza, ha feltétlenül szükséges. Szabad estéit valamelyik cukrászdában tölti. Könyvet tesz magaelé, s ha sürgeti az anyag, tanul, ha nem, akkor csak a betűket nézi és gondolkodik.

— Mi ez hát? Mi lesz ennek a vége. Szeretem én kis asszonykámat, mégsem tudok vele úgy bánni, mint régen. Pedig megváltozott. Egész más lett egy idő óta. De miért? Megsejtett valamit. Vagy Misike okozta e változást. Nem, nem. Misike már másfél éves, s Julikával alig egy pár hete még beszélni sem lehetett értelmesen. Áh, szeszély az egész. Volt már ilyen. Biztos akar valamit. De nem, alakoskodni nem szokott. Talán beszélni kéne vele, de mit is mondjak. S mit mondhatna Ő. Nincs nekünk már mit beszélnünk. — S jöttek ezek a rövid, szaggatott gondolatok, s csak Marikának tudták átadni helyüket.

— Vajjon mit gondol rólam. Hát mit is. Hogy gazember vagyok, feleségem, gyermekem van. Dehát ő is visszacsókolt. De hogyan! Szeret. Biztosan még mindig szeret. S én? Én nem tudom. Csak azt, hogy állandóan rá gondolok. Olyan kedves volt ott a kis lakásban. S olyan megértő. Jól esett panaszkodni neki. S még nem is írtam. Nem merek? De hiszen nincs abban semmi. Gyermekkori barátom.

Nem sokkal ezután egy este, mielőtt hazafelé indult volna, elkanyarodott a posta felé és levelet adott fel Marikának. Baráti hangú levél volt, mellékes fecsegésekkel teli és úgy írta, mintha köztük akkor este misem történt volna. Címeként munkahelyét jelölte meg, hogy ne kerülhessen a válasz Julika kezébe.

Akkor kezdett igazán rádöbbenni felemás érzéseinek igazi voltára, mikor annak ellenére, hogy igyekezett közömbösen viselkedni, nap-nap után idegesebb, rosszkedvűbb lett a válaszvárás miatt. S ha kívülről láthatta volna magát, hogy felragyogott, mikor kezében volt az apróbetűs levél s hogy elkomorodott, mikor valami Jancsit úgy emlegetett Marika, mint aki udvarol neki, — talán akkor még idejében visszavon vagy jobban meggondolja, mit kell tennie.

Igy azonban feledve Julikát, akit épp ekkor kellett volna nem feledni, Misikét, akit annyira szeretett, mint kis felesége; egy ismeretlen érzés, a féltékenység kerítette hatalmába. Az a Jancsi, akiről Marika írt, gyűlöletes személlyé változott előtte, mielőtt csak meg is ismerte volna. Az első pillanatok után olyanforma magyarázattal szolgált magának, hogy nem féltékeny ő, csak nem hagyhatja, hogy egy tudj'isten kicsoda ismét hálójába szője kedves régi játszótársát, s azután úgy bánjon vele, mint a kapcájával.

— Nekem is meg kel ismernem azt a Jancsit. Marika mellett kell állnom. Ezt követeli a barátság, a becsület, — ilyenekkel áltatta magát. Dehogy is lett volna képes feltörő érzelmeit elismerni. Hiszen ez rongyemberré tette volna őt saját maga előtt. A kétkedés fullánkjai ugyan bele-beleszúrtak szívébe, ha családja tűnt szeme elé, de Julikát látva, sokkal több volt már benne a keserű emlék, mintsem feledhette volna azokat. Talán, ha Marikával nem találkozik?

(Folytatása következik)

KERÉNYI GYÖRGY